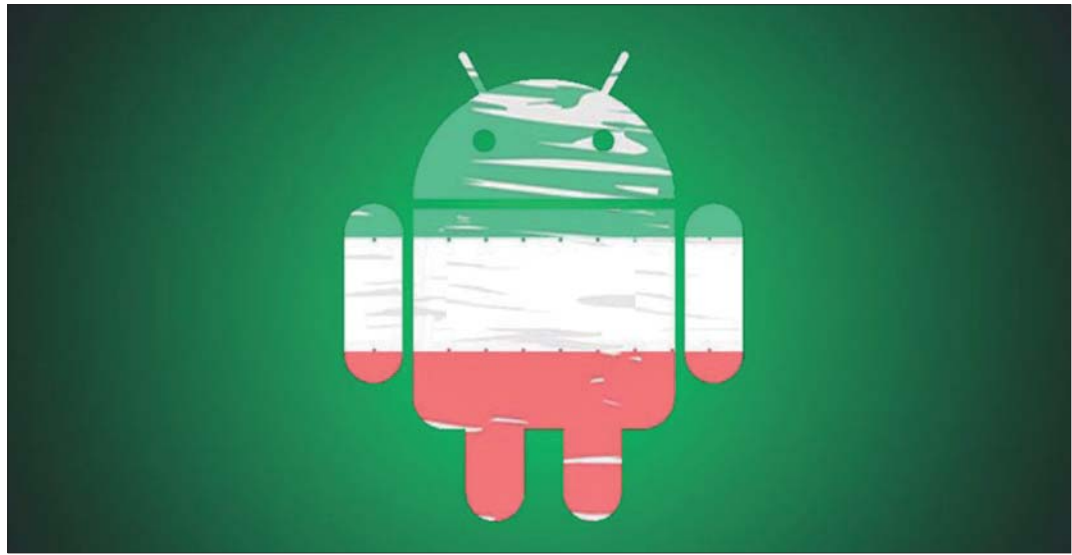

خره‌بین

اگر مطالب
این صفحه را
می‌پسندید،
عدد ۷۱۴۴
را به شماره
۳۰۰۱۱۲۲۶
پیامک کنید

راه مبارزه با محدودیت‌ها چیست؟

اندروید ایرانی از راه می‌رسد

آرش جهانگیری

هفته گذشته وزیر ارتباطات در حساب شبکه اجتماعی خود با انتشار ویدئویی از توسعه اندروید ایرانی به عنوان سیستم عامل بومی گوشی‌های هوشمند خبر داد. سیستم عاملی که با هدف حمایت از کسب و کارهای ایرانی و استارت آپ‌های داخلی قرار است عرضه شود تا محدودیت‌هایی که شرکت‌های آمریکایی مانند گوگل و اپل ایجاد می‌کنند، مانع کسب و کارهای داخلی نشود. این تصمیم در شرایطی اتخاذ شده که سال گذشته بارها شاهد حذف یا محدودیت اپ‌های ایرانی در استورهای این دو پلتفرم بوده ایم. حالا این سیستم عامل قرار است بستری امن برای کاربران ایرانی و کسب و کارهای داخلی ایجاد کند تا خطرهای خارجی از این کسب و کارها دور شود. اما آیا این سیستم عامل پوسته‌ای برای اندروید اصلی خواهد بود یا این که همان اندروید با حذف بعضی از محدودیت‌های گوگل است؟ در این گزارش نگاهی خواهیم انداخت به مسائل مربوط به عرضه این سیستم عامل و پیدا کردن پاسخ به سوالات موجود.

اندروید به اندازه کافی ناامن است

اولین سوال این است که چرا اندروید ایرانی؟ آذری جهرمی، وزیر ارتباطات در خصوص دلیل انتشار اندروید ایرانی این گونه توضیح داده که این سیستم عامل مانند یک جاده یک‌طرفه برای کاربران ایرانی است. جایی که می‌توانند بدون محدودیت به همه سرویس‌ها و نرم‌افزارها دسترسی داشته باشند، اما دیگر گوگل قادر به دستکاری گوشی کاربران نخواهد بود و نمی‌تواند به صورت سلیقه‌ای نرم‌افزارهای خاصی را از تلفن همراه آنها حذف کند. تا اینجا کار به نظر جذاب می‌آید، اما تاکنون مهم‌ترین نرم‌افزارهایی که توسط گوگل از گوشی‌های هوشمند حذف شده‌اند، پسته‌های فارسی تلگرام بوده که وزارت اطلاعات چندبار به ناامن بودن آنها اشاره کرده بود و حتی در بیانیه‌ای که دی ۹۶ منتشر شد، اعلام کرد امنیت این پسته‌ها را تأیید نمی‌کند.

غیر از اینها، نرم‌افزار فارسی زبان شاخص دیگری از سوی گوگل حذف نشده و دیگر اپ‌های ایرانی که از دسترس کاربران به صورت موقت خارج شده بودند، مربوط به شرکت اپل و گوشی‌های آیفون بوده است.

حتی اگر دلیل این باشد باز هم به نظر نمی‌رسد راهکار سیستم عامل داخلی مناسب باشد، چرا که همین حالا نیز می‌توانید با خاموش کردن گوگل پروتکت سیستم عامل اندروید یا روت کردن گوشی خود از این اپ‌ها یا هر اپ حذف شده دیگری از سمت گوگل استفاده کنید، اما مساله این است که این کار امنیت شما را به شدت کاهش می‌دهد.

نکته این است که سیستم عامل اندروید همین حالا هم سیستم عامل امنی به حساب نمی‌آید و بالاترین آمار بدافزارها را بین سیستم عامل‌ها دارد. حال وقتی قرار باشد سپرهای امنیتی موجود را هم بردارید دیگر سنگ روی سنگ بند نمی‌شود.

راهایی از محدودیت‌ها؟

نکته دیگری که در صحبت‌های وزیر ارتباطات قابل توجه است، اشاره به سلیقه‌ای برخورد کردن گوگل با نرم‌افزارهای موجود در گوشی‌های هوشمند است. آذری جهرمی در خصوص حذف پسته‌های تلگرام می‌گوید: «آیا گوگل در خصوص بدافزارهایی که با نصب روی تلفن همراه، تحت عنوان ستاره

مربع‌ها و خدمات ارزش افزوده جیب مردم و نیز اطلاعات آنها را هم سرقت می‌کند، همین برخورد را می‌کند؟ سیاست حفاظت از داده‌ها باید همواره مورد احترام باشد و نه سلیقه‌ای.» این صحبت به این معنا است که اندروید ایرانی قرار است جلوی فعالیت یکسری نرم‌افزار را بگیرد.

جلوگیری از بدافزارهای ستاره‌مربعی اتفاق بسیار خوبی است و می‌تواند جلوی کلاهبرداری‌های میلیاردری این اپ‌ها را بگیرد، اما تاکنون شاهد فیلتر شدن بعضی از سرویس‌های خارجی از طرف ایران هم بوده ایم. همین مساله این شائبه را به وجود می‌آورد که اندروید ایرانی قرار است راهی برای مسدود کردن این سرویس‌ها هم باشد. فرض کنید شما با سیستم عاملی سروکار دارید که برخی اپ‌ها از جمله شبکه‌های اجتماعی روی آن کار نخواهد کرد.

در پاسخ به این شائبه حمید فتحی، مدیرعامل شرکت ارتباطات زیرساخت می‌گوید اندروید ایرانی هدفی برای محدودیت نصب برنامه‌های خارجی ندارد، بلکه برای حمایت از کسب و کارهای داخلی ایجاد شده است.

پنتنت، کپی‌رایت و دیگر رفقای بی‌اهمیت

سیستم عامل اندروید یک سیستم عامل متن باز است، به شکلی که هر توسعه دهنده‌ای می‌تواند روی آن کار کند و یک نسخه اختصاصی از آن را توسعه دهد. یکی از دلایلی که سیستم عامل اندروید را ناامن کرده، همین متن باز یا این سورس بودن آن است. همین حالا هم بیشتر شرکت‌های تولیدکننده گوشی‌های اندرویدی، یک نسخه اختصاصی شده اندروید را برای کاربران خود توسعه می‌دهند. حتی شرکت‌های متفرقه‌ای مانند سیانورژن، اندرویدهای اختصاصی مستقلی برای کاربران تلفن‌های همراه توسعه می‌دهند.

ماجرای اندروید ایرانی هم شبیه همین است؛ یک اندروید اختصاصی برای کاربران ایرانی که شاید بعضی محدودیت‌های گوگل از روی آن برداشته شده باشد، زبان فارسی که همین حالا هم روی اندروید هست به آن اضافه شده باشد و شاید حتی چند نرم‌افزار ایرانی پیش‌فرض روی آن.

اما آیا می‌شود نام این سیستم عامل را اندروید ایرانی گذاشت؟ پس قوانین کپی‌رایت و پنتنت‌هایی که گوگل برای سیستم عامل خود ثبت کرده یا حتی خریده کجا می‌رود؟ این مساله حتی با وجود متن باز بودن اندروید هم توی چشم می‌زند. پیش از این شرکت‌های دیگری مانند سامسونگ، هواوی و موزیلا هم برای عرضه سیستم عامل اختصاصی تلاش کرده‌اند، اما هیچ کدام از نام‌هایی مانند اندروید سامسونگ، فایرفاکس یا هواوی استفاده نکرده‌اند. شاید بهتر بود از این تلاش دانشجویان دانشگاه شریف با عنوان «نسخه ایرانی اندروید» یا «توسعه نسخه اختصاصی اندروید برای کاربران ایرانی» یاد می‌شد.

فقط روی گوشی‌های ایرانی؟

آن‌طور که مدیرعامل شرکت جی‌ال‌ایکس، تولیدکننده داخلی گوشی هوشمند گفته این شرکت اولین میزبان اندروید ایرانی خواهد بود و قرار است تا شهریور تلفن همراه جدید جی‌ال‌ایکس با نام «آریا مینی» با همکاری وزارت ارتباطات و مجهز به سیستم عامل اندروید ایرانی عرضه شود. حمید سعیدی، مدیرعامل جی‌ال‌ایکس مهم‌ترین تفاوت این سیستم عامل با اندروید گوگل را در این می‌بیند که نرم‌افزارها در اندروید ایرانی دیگر تحت سرویس Google Play Services اجرا نمی‌شوند و سرویس داخلی دیگری جایگزین آن شده است. اما این به آن معنا نیست که اپ‌های گوگل مانند iMaps، جیمیل و ... در دسترس نخواهند بود و اپ‌های گوگل هم روی اندروید ایرانی قابل دسترس است.

حالا سوال این است که اندروید ایرانی قرار است فقط روی گوشی‌های ایرانی قابل استفاده باشد؛ آن هم در شرایطی که به ادعای شرکت جی‌ال‌ایکس این شرکت هفتمین برند بازار از لحاظ فروش است؟

مشخص است که عرضه اندروید ایرانی روی گوشی‌های مختلف باید از سمت شرکت تولیدکننده صورت بگیرد و درواقع نمایندگی‌های داخلی این شرکت‌ها، گوشی‌هایی با سیستم عامل اندروید ایرانی را وارد بازار ایران کنند. مساله‌ای که به نظر می‌رسد چندان امکان پذیر نباشد و شرکت‌هایی مانند سامسونگ، هواوی، شیائومی، ال‌جی و ... به این راحتی‌ها تن به چنین کاری ندهند.

عاقبت پروژه‌های مشابه و لزوم حمایت و اعتماد مردم و مسؤولان

شاید کمتر کسی به یاد داشته باشد، اما چند سال پیش که یکی از محبوب‌ترین توزیع‌های سیستم عامل لینوکس، یعنی اوبونتو در حال گسترش بین کاربران این سیستم عامل بود، گروهی از دانشجویان دانشگاه شریف، یک توزیع ایرانی از این سیستم عامل را با نام لینوکس شریف توسعه دادند. اوبونتو هنوز هم محبوب‌ترین توزیع اندروید است، اما دیگر خبری از آن سیستم عامل ایرانی نیست. این سرنوشتی است که برای بیشتر پروژه‌های داخلی رقم می‌خورد. از شبکه‌های اجتماعی مانند فیس‌نما، موتورهای جست‌وجوی داخلی تا پیام‌رسان‌هایی که یکی پس از دیگری عرضه شدند. شاید بتوان گفت این تلاش‌ها در جهت افزایش سطح علمی و فناوری کشور است، اما تا امروز در بیشتر پروژه‌های شکست‌خورده، نوآوری خاصی اتفاق نیفتاده است. مثال بارز این ماجرا پسته‌های ایرانی پیام‌رسان تلگرام بوده‌اند. طلاگرام‌ها تگرام و برادران دیگرشان که با وجود بودجه‌های قابل توجه، بدون هیچ دستاوردی به پایان خط رسیدند و تعطیل شدند. امیر ناظمی، معاون وزیر ارتباطات در مورد بازار هدف سیستم عامل اندروید ایرانی از عددی بین ۵/۰ تا ۸ درصد بازار اندروید ایران یاد می‌کند؛ میزانی که خوشبینانه یا بدبینانه‌اش نمی‌تواند دردی از کسب و کارهای ایرانی دوا کند. به نظر می‌رسد حمایت قوی و همه‌جانبه مسؤولان و اعتماد گسترده کاربران بتواند در این زمینه راهگشا باشد.